

จันทรูปราคา.....อย่าลืมดูวันสิ้นปีนะครับ

นำเสนอเมื่อ : 30 ธ.ค. 2552

จันทรูปราคาสิ้นวันสิ้นปี

คืนวันที่ 31 ธ.ค. 2552 ซึ่งเป็นคืนส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่ จะเกิดจันทรุปราคาเห็นได้ทั่วประเทศ จันทรุปราคาเกิดจากเงาโลกบังดวงจันทร์

ดวงจันทร์เคลื่อนผ่านเงาของโลก ระหว่างเกิดจันทรุปราคาในคืนวันที่ 31 ธ.ค. 2552 เข้าสู่เช้ามีคืนวันที่ 1 ม.ค. 2553

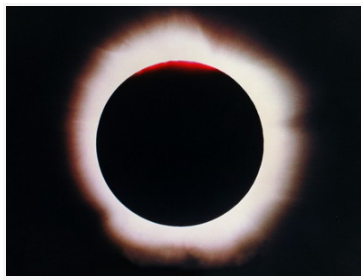
แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ **จันทรุปราคาเต็มดวง** **จันทรุปราคาบางส่วน** และ**จันทรุปราคาเงามัว** มีโอกาสเกิดขึ้นได้เฉพาะในช่วงที่ตรงกับวันเพ็ญ (อาจไม่ใช่คืนวันขึ้น 15 ค่ำ ตามปฏิทินจันทรคติเสมอไป เพราะปฏิทินอาจคลาดเคลื่อนได้ในบางช่วง) ปรากฏการณ์ครั้งนี้เป็นจันทรุปราคาบางส่วน พื้นผิวเพียงบางส่วนของดวงจันทร์เท่านั้นที่ถูกเงามืดของโลกบัง ทำให้มองเห็นดวงจันทร์แหว่งไปเล็กน้อย

ปรากฏการณ์ครั้งนี้เริ่มขึ้นเมื่อดวงจันทร์มีโตเงามัวในเวลา 00.17 น. (เช้าวันที่ 1 ม.ค. 2553) แม้ว่าจันทรุปราคาได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่ขณะนั้นจะยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงใดๆ คาดว่าน่าจะเริ่มสังเกตเห็นพื้นผิวดวงจันทร์กลืนแสงเล็กน้อยตั้งแต่เวลาประมาณ 01.20 น. จันทรุปราคาบางส่วนเริ่มขึ้นในเวลา 01.53 น. สังเกตได้ว่าขอบดวงจันทร์ด้านซ้ายมีเงาสีเทาเข้มและเริ่มแหว่ง เวลา 02.23 น. **ดวงจันทร์เข้าไปในเงาสีดำที่สุด** ขอบดวงจันทร์ด้านที่ 3 ซึ่งอยู่ทางซ้ายมือเมื่อหันหน้าขึ้นมองไปบนฟ้า จะถูกเงามืดของโลกบังไปเพียงราว 8% วัดตามแนวเส้นศูนย์สูตรกลางดวงจันทร์ ขณะนั้นดวงจันทร์มีมุมเงยเหนือขอบฟ้าประมาณ 60 องศา หลังจากนั้นดวงจันทร์จะเคลื่อนออกจากเงาโลก กลับมาเต็มดวงในเวลา 02.53 น. แต่เนื่องจากดวงจันทร์ยังอยู่ในเงามัว เราจึงเห็นพื้นผิวดวงจันทร์หมองคล้ำอยู่เล็กน้อยต่อไปอีกจนถึงเวลาประมาณ 03.20 น.

จันทรุปราคาครั้งนี้สิ้นสุดอย่างสมบูรณ์เมื่อดวงจันทร์ทั้งหมดออกจากเงามัวในเวลา 04.28 น. ส่วนอื่นๆ ของโลกที่เห็นปรากฏการณ์นี้พร้อมประเทศไทย ได้แก่ ทวีปยุโรป แอฟริกา เอเชีย และตะวันตกของออสเตรเลีย ประเทศในเอเชียและออสเตรเลียเห็นจันทรุปราคาในเช้ามีคืนวันที่ 1 ม.ค. 2553 ขณะที่ดวงจันทร์เคลื่อนต่ำลงบนท้องฟ้าที่ตะวันตก ส่วนยุโรปและแอฟริกาจะเห็นจันทรุปราคาในคืนวันที่ 31 ธ.ค. ขณะที่ดวงจันทร์กำลังเคลื่อนสูงขึ้นไปบนท้องฟ้าที่ตะวันตก

จันทรุปราคาในช่วงรอยต่อของปีตามปฏิทินสากลและเวลาท้องถิ่น คือในคืนวันที่ 31 ธ.ค. หรือเช้ามีคืนวันที่ 1 ม.ค. เกิดขึ้นยากมาก ภาควิชาดาราศาสตร์ (แบบบางสวนและเต็มดวง) ประเทศไทยเคยเกิดขึ้นล่าสุดเมื่อวันที่ 31 ธ.ค. ปีค.ศ. 1656 ในสมัยกรุงศรีอยุธยาซึ่งเป็นยุคที่เรายังไม่ใช้ปฏิทินสากล ดวงจันทร์อยู่ไกลดาวพฤหัสบดีในคืนวันที่ 21 ธ.ค. (ดวงจันทร์ในภาพใหญ่กว่าขนาดจริงเพื่อเทียบตามมาตราส่วน)

จันทรุปราคาคืนวันที่ 31 ธ.ค. 2552 จึงเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยที่เกิดจันทรุปราคาในคืนวันสิ้นปีนับตั้งแต่เปลี่ยนมาใช้ปฏิทินสากล ครั้งถัดไปจะเกิดในคืนวันสิ้นปีพ.ศ. 2571 เป็นครั้งแรกที่นาสนใจอย่างยิ่งและต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ **เพราะจากผลการคำนวณพบว่าดวงจันทร์จะถูกเงาโลกบังหมดทั้งดวงเป็นจันทรุปราคาเต็มดวงระหว่างเวลา 23.16-00.28 น.**

ดังนั้น การนับถอยหลังเข้าสู่ปีใหม่ พ.ศ. 2572 ในประเทศไทยและประเทศในเขตเวลาเดียวกัน เช่น ลาว กัมพูชา เวียดนาม อินโดนีเซียตะวันตก บางส่วนของมองโกเลีย ตอนกลางของรัสเซีย จะกระทำระหว่างที่กำลังเกิดจันทรุปราคาเต็มดวงบนท้องฟ้า มีข้อสังเกตว่า พ.ศ. 2571 ห่างจาก พ.ศ. 2552 เป็นระยะเวลา 19 ปี ซึ่งตรงกับวัฏจักรดวงจันทร์หรือวัฏจักรเมตอน (Metonic cycle) ที่ทุกๆ 19 ปี คติจันทรจะกลับมาซ้ำเดิมในวันและเดือนเดียวกันในปฏิทิน หลังจากผ่านไป 2571 ปีแล้ว อีกเกือบ 400 ปี ประเทศไทยจึงจะเกิดจันทรุปราคาในช่วงรอยต่อของปีอีกครั้งในวันสิ้นปี พ.ศ. 2943 (เป็นจันทรุปราคาบางส่วนในช่วงใกล้เช้ามีคืนวันที่ 1 ม.ค. ปีพ.ศ. 2944) ปีหน้ามีจันทรุปราคาเห็นได้ในประเทศไทยเพียงครั้งเดียว เป็นจันทรุปราคาบางส่วนในช่วงหัวค่ำของวันเสาร์ที่ 26 มี.ย. 2553 ซึ่งตรงกับวันสุนทรภู่ ปรากฏการณ์ดำเนินอยู่ในระหว่างที่ดวงอาทิตย์ตกและดวงจันทร์ขึ้นบนท้องฟ้าประเทศไทย

ท้องฟ้าในรอบสัปดาห์ (20-27 ธ.ค.)

ดวงจันทร์อยู่บนท้องฟ้าในเวลาหัวค่ำของทุกวันตลอดสัปดาห์นี้ ค่าวันจันทร์ที่ 21 ธ.ค. จะเห็นดวงจันทร์ปรากฏทางขวามือของดาวพฤหัสบดี (โชติมาตร -2.1) ห่างกันประมาณ 3 ถึง 4 องศา หากไม่มีเมฆหรือสิ่งอื่นใดบดบัง มองต่ำลงไปใกล้ขอบฟ้าอาจสังเกตเห็นดาวพุธอยู่สูงห่างจากขอบฟ้าไม่มากนัก หลังจากวันนั้น ดวงจันทร์จะเคลื่อนห่างออกจากดาวพฤหัสบดีมากขึ้น พร้อมกับมีพื้นผิวด้านสว่างเพิ่มขึ้น คืนวันที่ 24 ธ.ค. ดวงจันทร์สว่างครึ่งดวง ตกกลับขอบฟ้าในเวลาประมาณเที่ยงคืน วันที่ 22 ธ.ค.

ดวงอาทิตย์อยู่ผ่านตำแหน่งเมษายัน (Winter Solstice) ถือเป็นวันเริ่มต้นฤดูหนาวในซีกโลกเหนือ ทางทฤษฎีคือวันที่ความยาววันของกลางคืนยาวกว่ากลางวันมากที่สุด แต่เป็นจุดเริ่มต้นของฤดูร้อนในซีกโลกได้ วันนั้นดวงอาทิตย์จะเคลื่อนไปทางทิศใต้มากที่สุด ลมพัดจากตอนเหนือวัน ดวงอาทิตย์จะเบนไปทางใต้ ไม้ผามเหนือศีรษะ สัปดาห์นี้ดาวพฤหัสบดีกลับขอบฟ้าในเวลาเกือบ 4 ทุ่มเล็กน้อย หลังจากนั้นไม่นาน เป็นเวลาที่น่าจะเริ่มเห็นดาวอังคาร (โชติมาตร -0.6) อยู่เหนือขอบฟ้าที่ตะวันตกด้วยมุมเงย 15 องศา ดาวเสาร์ (โชติมาตร +0.9) เริ่มปรากฏเหนือขอบฟ้าที่เดียวกันหลังเวลาประมาณตี 1 ครึ่ง

เมื่อถึงเช้ามีคืน ดาวอังคารอยู่ทางทิศตะวันตกที่มุมเงย 60 องศา ส่วนดาวเสาร์เคลื่อนสูงขึ้นไปเกือบถึงจุดเหนือศีรษะ **กลางมีนาคม กรุงเทพฯ ดวงอาทิตย์ขึ้นเวลา 06.37 น. ตกเวลา 17.56 น.** เช้าใหม่ขึ้นเวลา 06.53 น. ตกเวลา 17.53 น. ภูเก็ตขึ้นเวลา 06.35 น. ตกเวลา 18.15 น. อุบลราชธานีขึ้นเวลา 06.23 น. ตกเวลา 17.36 น. (จังหวัดอื่นๆ รวมทั้งเวลาดวงจันทร์ขึ้น-ตก ดูได้จาก

ขอขอบคุณที่มาที่ไปครับ